

LA DISCRIMINACIÓ EN EL REAGRUPAMENT DELS ASCENDENTS D'ESPANYOL RESPECTE A LA SITUACIÓ DE LA RESTA DE CIUTADANS COMUNITARIS. PREVISIÓ DEL REIAL DECRET 240/2007

Imma Mata i Burgarolas

RESUM

El 2 d'abril de 2007 entrà en vigor el Reial Decret 240/2007, de 16 de febrer, sobre entrada, lliure circulació i residència a Espanya de ciutadans dels estats membres de la Unió Europea i d'altres estats part en l'Acord sobre l'Espai Econòmic Europeu (EEE). En el seu article 2 s'estableix quins són els familiars a qui s'estén el seu àmbit d'aplicació, entre els quals es troben els ascendents directes i els del cònjuge o parella registrada dels ciutadans de la Unió Europea o d'altres estats part en l'Acord sobre l'EEE, però en la seva disposició final tercera exclou els ascendents d'espanyol no espanyols i els remet a la legislació d'estrangeria, de manera que es produeix una greu discriminació dels ciutadans espanyols. En aquest capítol es descriu de forma més detallada el marc normatiu que ha donat lloc a aquesta situació; després, s'analitza i es compara el procediment administratiu aplicable als ascendents de ciutadà espanyol i l'aplicable als ascendents de ciutadà de la Unió Europea i d'altres estats part en l'Acord sobre l'EEE i finalment es planteja una sèrie de valoracions i accions que s'han efectuat entorn del Reial Decret 240/2007.

MARC NORMATIU

Un dels fets més rellevants en l'àmbit de l'estrangeria durant l'any 2007 ha estat l'aprovació i entrada en vigor del Reial Decret 240/2007, de 16 de febrer, sobre entrada, lliure circulació i

residència a Espanya de ciutadans dels estats membres de la Unió Europea i d'altres estats part en l'Acord sobre l'EEE,¹ en resposta al mandat de la Directiva 2004/38/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 29 d'abril de 2004, relativa al dret dels ciutadans de la Unió Europea i dels membres de les seves famílies a circular i residir lliurement en el territori dels estats membres.

L'article 2 del Reial Decret 240/2004 estableix que aquest també s'aplica als familiars, que acompanyin o es reuneixin amb un ciutadà de la Unió Europea o d'un altre estat part en l'Acord sobre l'EEE, que es detallen a continuació:

- a) Cònjuge, sempre que no s'hagi declarat nul el matrimoni i no hi hagi divorci ni separació legal.
- b) Parella amb qui es mantingui una unió anàloga a la conjugal, inscrita en un registre públic establert a aquests efectes en un estat membre de la Unió Europea o en un estat part de l'Acord sobre l'EEE, que impedeixi la possibilitat de dos registres simultanis en aquest estat i sempre que no s'hagi cancel·lat aquesta inscripció.
- c) Descendents directes i els del cònjuge o parella registrada, menors de vint-i-un anys o majors d'aquesta edat que visquin al seu càrrec, o incapaços.
- d) Ascendents directes i els del cònjuge o parella registrada que visquin al seu càrrec.

Paral·lelament, la disposició final tercera del Reial Decret 240/2007 introdueix una disposició addicional dinovena i una disposició addicional vintena al Reglament d'estrangeria, és a dir, al Reial Decret 2393/2004, de 30 de desembre, mitjançant el qual s'aprova el Reglament de la Llei Orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.

La disposició addicional dinovena estableix la possibilitat de concedir visat de residència o autorització de residència per circumstàncies excepcionals a aquella persona que, tot i que el seu cas no estigui inclòs en l'article 2 del Reial Decret 240/2007, i per tant es troba fora de la seva aplicació, acompanyi un ciutadà de la Unió o es reuneixi amb ell i es trobi en alguna de

¹ Els Estats part de l'Acord sobre l'EEE són Islàndia, Noruega i Liechtenstein. A part d'aquest Acord, la Comunitat Europea i la Confederació Suïssa van signar l'Acord sobre lliure circulació de persones, de 21 de juny de 1999, en virtut del qual als ciutadans suïssos i als membres de la seva família també els és d'aplicació el Reial Decret 240/2007.

les circumstàncies següents:

- a) Que sigui un altre familiar amb parentiu fins a segon grau, en línia directa o col·lateral, consanguínia o per afinitat, que en el país de procedència estigui a càrrec o visqui amb el ciutadà d'un altre estat membre de la Unió Europea o d'un altre estat part en l'Acord sobre l'EEE, o quan per motius greus de salut o discapacitat, sigui estrictament necessari que aquest ciutadà es faci càrrec de la seva cura personal.
- b) Que sigui la parella, ciutadà d'un estat no membre de la Unió Europea ni part en l'Acord sobre l'EEE, amb la qual el ciutadà de la Unió manté una relació estable degudament provada.

I la disposició addicional vintena estableix que el Reial Decret 240/2007 s'aplica als familiars d'espanyol de l'article 2 que l'acompanyin o es reuneixin amb ell, a excepció dels ascendents directes de ciutadà espanyol o del seu cònjuge que, en el moment de l'entrada en vigor del Reial Decret 240/2007, no fossin titulars d'una targeta de familiar de resident comunitari. A aquests, els és d'aplicació la secció que regula el reagrupament familiar del Reglament d'estrangeria², és a dir, als ascendents de ciutadà espanyol se'ls dona el mateix tracte que als estrangers extracomunitaris que volen portar els seus ascendents, normalment pares, a viure al nostre país, i es produeix d'aquesta manera una discriminació flagrant dels ascendents dels ciutadans espanyols respecte als ascendents de la resta de ciutadans de la Unió Europea i dels estats part en l'Acord sobre l'EEE.

DIFERÈNCIES ENTRE EL RÈGIM APLICABLE AL REAGRUPAMENT DELS ASCENDENTS DE CIUTADÀ ESPANYOL I EL DELS ASCENDENTS DE CIUTADÀ DE LA UNIÓ EUROPEA I D'ALTRES ESTATS PART EN L'ACORD SOBRE L'EEE

A) Impossibilitat que un ciutadà espanyol pugui reagrupar els ascendents de la seva

² Articles 38 a 44 del Reial Decret 2393/2004, de 30 de desembre, mitjançant el qual s'aprova el Reglament de la Llei Orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.

parella registrada.

Segons l'article 17.1.d) de la Llei d'estrangeria i 39.d) del seu Reglament, es poden reagrupar els ascendents propis i els del cònjuge, quan estiguin al seu càrrec i hi hagi raons que justifiquin la necessitat d'autoritzar la seva residència a Espanya.

Atès que amb l'entrada en vigor del Reial Decret 240/2007 als ascendents de ciutadà espanyol els són d'aplicació aquests articles i que cap dels dos no permet el reagrupament dels ascendents de la parella de fet registrada, als ciutadans espanyols els serà absolutament impossible reagrupar els ascendents de les seves parelles de fet, a diferència de la resta de ciutadans de la Unió Europea o d'altres estats part en l'Acord sobre l'EEE que sí que ho poden fer.

B) Aplicació d'un procediment administratiu amb més tràmits i amb l'exigència de molts més requisits. Obtenció d'una autorització de residència de ciutadà estranger i no de familiar de ciutadà de la Unió Europea. Impossibilitat de regularitzar-se a Espanya en cas de trobar-s'hi de forma irregular.

Segons el Reglament d'estrangeria, quan un estranger, o en aquest cas un espanyol, vol portar un ascendent a viure a Espanya ha de presentar una sol·licitud de residència per reagrupament familiar a l'Oficina d'Estrangers de la província on resideix, tot acreditant una sèrie de requisits per demostrar que és apte per poder-lo reagrupar. Primer, i com és lògic, ha de demostrar el vincle de parentiu; segon, que té mitjans de vida suficients per poder-lo mantenir; tercer, que en l'últim any li ha enviat una quantitat de diners prou rellevant per demostrar que hi ha una dependència econòmica; quart, que gaudeix d'un habitatge, de lloguer o de propietat, adequat per atendre les necessitats pròpies i de la família; i finalment, que hi ha raons que justifiquen la necessitat d'autoritzar la residència a Espanya de l'ascendent que es vol reagrupar.

Un cop presentada la sol·licitud amb tots els documents esmentats, l'Oficina d'Estrangers emet una resolució. Si aquesta és favorable, el familiar que es vol portar a Espanya disposa d'un termini de dos mesos per sol·licitar un visat de residència en el consolat espanyol del

seu país d'origen. Així que aconseguix el visat, l'ascendent reagrupat entra a Espanya, on ha de tramitar una targeta d'identificació d'estranger (TIE) per cinc anys —i no una targeta de residència de familiar de ciutadà de la Unió Europea— de manera que se li aplica la legislació d'estrangeria i no el Reial Decret 240/2007.

Totalment diferent és el procediment administratiu del reagrupament familiar d'un ascendent de ciutadà de la Unió Europea o d'algun altre estat part en l'Acord sobre l'EEE. En aquest cas, l'únic que ha de fer l'ascendent que vol venir a viure a Espanya és presentar-se en el consolat espanyol del seu país d'origen i sol·licitar un visat, tot acreditant que té un fill de nacionalitat d'algun altre estat membre de la Unió Europea o d'algun altre estat part en l'Acord sobre l'EEE i que aquest fill el manté. Com es veurà a continuació, els nacionals de determinats països ni tan sols no tenen l'obligació de sol·licitar prèviament aquest visat.

Per sentència del Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees de 14 d'abril de 2005, es van suprimir els visats de residència per a reagrupament familiar sol·licitats per beneficiaris dels drets comunitaris de lliure circulació i residència; per això, en aquests casos les sol·licituds de visat per a reagrupament familiar es tramiten com a visats d'estada o de turisme, essent responsabilitat dels interessats realitzar, en el moment de la seva arribada a Espanya i dins del termini de tres mesos, les gestions necessàries per obtenir l'autorització de residència de familiar de ciutadà de la Unió.

Amb la qual cosa ens trobem davant de tres supòsits diferents:

a) Ascendents que tenen la nacionalitat d'un país als nacionals del qual no s'exigeix visat d'estada per entrar a Espanya, d'acord amb el Reglament (CE) 539/2001 del Consell, de 15 de març de 2001.³ Així ens podríem trobar amb un pare argentí que té un fill italià que resideix a Espanya, el pare podria venir a Espanya com a turista i sense necessitat de demanar prèviament un visat al Consolat d'Espanya corresponent a l'Argentina i, una vegada

³ Països als nacionals dels quals no s'exigeix visat d'estada per entrar a Espanya: Andorra, Antigua i Barbuda, Argentina, Austràlia, Bahames, Barbados, Brasil, Brunei, Canadà, Corea del Sud, Costa Rica, Croàcia, El Salvador, Estats Units, Guatemala, Hondures, Israel, Japó, Malàisia, Maurici, Mèxic, Mònaco, Nicaragua, Nova Zelanda, Panamà, Paraguai, Saint Kitts i Nevis, San Marino, Santa Seu, Seychelles, Singapur, Uruguai, Veneçuela, Xile. Pel que fa a Antigua i Barbuda, Bahames, Barbados, Maurici, Saint Kitts i Nevis i Seychelles estaran exempts de visat a partir de la data d'entrada en vigor de l'acord d'exempció de visat signat per la Comunitat Europea amb aquests països.

aquí, podria tramitar una targeta de residència de familiar de ciutadà de la Unió Europea.

b) Ascendents a qui, d'acord amb el Reglament esmentat, se'ls exigeix visat, perquè pertanyen a un país als nacionals del qual sí que se'ls exigeix visat d'estada per poder entrar a Espanya. Per exemple, un pare de nacionalitat equatoriana i que té un fill de nacionalitat italiana hauria de presentar-se al Consolat Espanyol de Quito i sol·licitar un visat d'estada, tot justificant que reuneix els requisits exigits pel Reial Decret 240/2007, és a dir, que té un fill de nacionalitat italiana que el manté.

c) Ascendents d'espanyol que, tant si són d'un país els nacionals del qual estan exempts de l'obligació de disposar d'un visat d'estada per entrar a Espanya com si no, hauran de sol·licitar personalment un visat de reagrupament familiar, que no d'estada, al consolat del seu país d'origen, després d'una complexa tramitació administrativa a l'Oficina d'Estrangers de la província on viu el reagrupant espanyol. Aquest seria el cas d'un pare argentí o equatorià que té un fill de nacionalitat espanyola que el manté.

Però la discriminació procedimental no acaba aquí. L'article 4.4 del Reial Decret 240/2007 estableix que en els supòsits en els quals un ciutadà d'un estat membre de la Unió Europea o d'un estat part en l'Acord sobre l'EEE, o un membre de la seva família, no disposin dels documents de viatge necessaris per poder entrar en territori espanyol o, segons el cas, no tinguin visat, les autoritats responsables del control fronterer els donaran, abans de procedir al seu retorn, les màximes facilitats perquè puguin obtenir en un termini raonable de temps els documents que es requereixen o perquè es pugui confirmar o provar, a través d'altres mitjans, que són beneficiaris de l'àmbit d'aplicació del Reial Decret 240/2007. D'aquesta manera, si, per exemple, un senyor equatorià de setanta anys amb un fill italià que viu a Espanya arriba a l'aeroport de Barajas sense visat, les autoritats responsables del control fronterer li donaran totes les facilitats perquè pugui provar que té un fill de nacionalitat italiana resident a Espanya que el manté i li autoritzaran l'entrada al nostre país; mentre que si aquest fill és espanyol, les autoritats responsables de la frontera el retornaran a l'Equador perquè, estant allà, s'iniciï un procediment de reagrupament familiar d'acord amb la Llei i el Reglament d'estrangeria.

Si tenim en compte que el Reial Decret 240/2007 permet l'entrada a Espanya dels familiars de ciutadà de la Unió Europea o d'algun altre estat part de l'Acord sobre l'EEE, que arriben a

les nostres fronteres sense el preceptiu passaport o visat, se'ns planteja la pregunta següent: què passa si aquesta situació no es produeix a la frontera, sinó un cop el familiar ja està dins el territori nacional i ja ha exhaurit el període de tres mesos que el Reial Decret 240/2007 estableix per sol·licitar la targeta de residència de familiar de ciutadà de la Unió?

El Reial Decret 240/2007 ha obviat aquesta qüestió i no hi dóna resposta. A la pràctica, les Oficines d'Estrangers de les Subdelegacions de Govern a les quatre províncies catalanes no tenen en compte que s'estigui dins dels tres primers mesos després de l'entrada i, tot i que hagi passat aquest termini, també documenten les persones beneficiàries del Reial Decret 240/2007. A més, en cap de les Oficines d'Estrangers no es demana la còpia del passaport sencer, amb la qual cosa a l'expedient no queda constància de la data en què es va entrar en territori espanyol.

És evident que els ascendents d'espanyol no tenen aquesta solució. És més: durant el període transitori entre la vigència del Reial Decret 178/2003, que és el que abans regulava aquesta matèria i no discriminava els ascendents d'espanyol, i el Reial Decret 240/2007, a molts ascendents d'espanyol, que van arribar a les nostres terres amb un visat d'estada obtingut a l'empara del Reial Decret 178/2003, l'Oficina d'Estrangers de la Subdelegació de Govern a Barcelona els va obligar a retornar al seu país d'origen a fi de tramitar un visat de reagrupament familiar segons estableix la legislació d'estrangeria. Aquest fet es va denunciar al defensor del poble, que va sol·licitar informació a la Subdelegació de Govern a Barcelona i a la Direcció General d'Assumptes i Assistència Consulars. En l'informe que aquesta Direcció General va remetre al Defensor del Poble es feien, entre altres, les precisions següents:

“Se informa que las Oficinas Consulares españolas han comenzado a aplicar el Real Decreto 240/2007 a partir de su entrada en vigor.

Los expedientes de visado iniciados con arreglo a lo establecido en el Real Decreto 178/2003 se han resuelto según lo establecido en el mismo sin aplicar retroactividad alguna.”

D'altra banda, la Subdelegació de Govern a Barcelona va establir en el seu informe que:

“De conformidad con lo establecido en la disposición transitoria primera del Real Decreto 240/2007, de 16 de febrero, todas aquellas solicitudes de tarjetas de familiar de residente comunitario formuladas por ascendientes de españoles con anterioridad al 2 de abril de 2007 serán tramitadas de conformidad con lo dispuesto en el Real Decreto 178/2003, por ser más favorable a los interesados.

También serán tramitadas aquellas solicitudes presentadas con posterioridad a la fecha indicada cuando se hubiera solicitado cita previa para la presentación de dicha solicitud antes del día 2 de abril de 2007.

Las peticiones de cita recibidas con posterioridad al día 2 de abril de 2007 formuladas por ascendientes de españoles, son contestadas en el sentido de que debe seguirse la tramitación prevista para la reagrupación familiar en el régimen general de extranjería.”

Per tant, és evident que als ascendents d'espanyol a qui se'ls havia concedit un visat per entrar a Espanya a l'empara del Reial Decret 178/2007, però que havien entrat en el nostre país amb posterioritat al 2 d'abril de 2007, se'ls obligava a retornar al seu país d'origen a fi de tramitar un visat de reagrupament familiar segons la legislació d'estrangeria. Davant la resposta efectuada per la Subdelegació de Govern a Barcelona, el defensor del poble va sol·licitar un informe complementari. En aquest segon informe, la Subdelegació de Govern a Barcelona va respondre que, seguint les instruccions donades per la Direcció General d'Immigració, confirmava el criteri establert en el primer informe. A la vista d'aquesta resposta, el defensor del poble va emetre la següent Recomanació a la Direcció General d'Immigració:

“Que se documente, de conformidad con lo previsto en el Real Decreto 178/2003, a los ascendientes de ciudadanos españoles que obtuvieron el visado durante la vigencia del citado Real Decreto y comparecen ante las Oficinas de Extranjeros

solicitando la expedición de la tarjeta en régimen comunitario.”⁴

Per tant, amb la normativa actual, si un ascendent a càrrec d'un ciutadà espanyol es troba de forma irregular en el nostre país, haurà de marxar al seu país d'origen sense cap garantia de poder tornar, per tal de tramitar un procediment de reagrupament familiar segons la secció que ho regula del Reglament d'estrangeria, és a dir, els articles 38 a 44 del Reial Decret 2392/2004. En el context d'aquesta anàlisi comparativa amb el Reial Decret 240/2007, cal tenir molt present l'article 43.1, últim paràgraf, del Reglament d'estrangeria, que estableix que constituirà una causa d'inadmissió a tràmit de la sol·licitud de visat i, en el seu cas, de denegació, el fet que l'estranger es trobés a Espanya en situació irregular. És a dir, que en el cas que l'ascendent de ciutadà espanyol estigués a Espanya de forma irregular, en el moment de la presentació de la sol·licitud de visat, el Consolat d'Espanya no admetria aquesta sol·licitud. Però no només això, a la pràctica les Oficines d'Estrangers de les Subdelegacions de Govern de Catalunya, a excepció de la de Tarragona, deneguen qualsevol sol·licitud de reagrupament familiar d'estrangers, i des de l'entrada en vigor del Reial Decret 240/2007 també d'ascendents d'espanyol, quan hi ha constància que la persona que es vol reagrupar és aquí, tot i que ni la Llei ni el Reglament d'estrangeria no ho estableixen així.

És evident que les condicions d'estada de les persones en situació irregular, que estan a càrrec d'un descendent espanyol, són molt més complexes que les dels que estan a càrrec d'un ciutadà d'un altre estat membre de la Unió Europea o d'un altre estat part en l'Acord sobre l'EEE.

Una de les vies que sembla que hi ha per neutralitzar aquest tracte tan discriminatori seria la de l'apartat a) de la nova disposició addicional dinovena del Reglament d'estrangeria, abans esmentada dins del marc normatiu. Segons aquest precepte, i com ja s'ha comentat, les autoritats competents facilitaran l'obtenció d'un visat de residència o d'una autorització de residència per circumstàncies excepcionals als familiars que, sense estar inclosos en l'article 2 del Reial Decret 240/2007, acompanyin o es reuneixin amb un ciutadà comunitari i siguin familiars amb parentiu fins a segon grau, en línia directa o col·lateral, consanguínia o per

⁴ En el moment de la redacció d'aquest article, s'està pendent de la resposta de la Direcció General d'Immigració.

afinitat que, en el país de procedència, estiguin a càrrec o visquin amb el ciutadà d'un altre estat membre de la Unió Europea o d'un altre estat part en l'Acord sobre l'EEE o quan, per motius greus de salut o discapacitat, sigui estrictament necessari que aquest ciutadà es faci càrrec de la seva cura personal.

Atès que la nova disposició addicional vintena punt 2 del Reglament d'estrangeria exclou els ascendents de ciutadà espanyol de l'àmbit d'aplicació del Reial Decret 240/2007, se'ls pot aplicar la disposició addicional dinovena que d'altra banda, ja que aquesta disposició es refereix a familiars fins a segon grau, en línia directa o col·lateral, consanguínia o per afinitat, s'ha d'entendre que inclou els pares i els avis propis i del cònjuge.

Ara bé, per una qüestió de redacció, aquesta disposició addicional dinovena planteja un dubte amb relació a si és aplicable als familiars de ciutadà espanyol, ja que parla dels familiars d'un ciutadà d'un *altre* estat membre de la Unió Europea, quan, si inclou els familiars de ciutadà espanyol, hauria de dir *d'un* estat membre de la Unió Europea. Davant d'aquest dubte, es va consultar l'Oficina d'Estrangers de la Subdelegació de Govern a Barcelona, que va respondre que segons la Direcció General d'Immigració “aquesta disposició addicional dinovena no és per si mateixa un nou supòsit d'autorització de residència per circumstàncies excepcionals i que les persones que ho demanin hauran d'invocar l'article 45 del Reglament d'estrangeria”,⁵ amb la qual cosa aquesta disposició queda completament buida de contingut. Durant l'any 2007, cap de les Oficines d'Estrangers de les quatre províncies catalanes no ha concedit autoritzacions de residència a l'empara d'aquesta disposició addicional dinovena.

De totes maneres, si bé aquesta via seria una bona alternativa per als ascendents a càrrec de ciutadà espanyol que es troben de forma irregular a Espanya, s'ha de dir que és una solució en la qual segueixen discriminats envers els ascendents de la resta de ciutadans de la Unió Europea i dels altres estats part en l'Acord sobre l'EEE, perquè aquests darrers obtenen,

⁵ L'article 45 del Reglament d'estrangeria estableix tots aquells supòsits en què es pot concedir una autorització de residència, i en alguns casos de treball, per circumstàncies excepcionals, com són: per arrelament, per raons de protecció internacional, per raons humanitàries, per col·laboració amb les autoritats administratives, policials, fiscals o judicials o per raons d'interès públic o seguretat nacional. Tot i que part de la jurisprudència estableix que aquest article no té caràcter exhaustiu, a la pràctica per via administrativa només es concedeixen autoritzacions de residència a les persones que es troben en algun dels supòsits esmentats de l'article 45.

d'acord amb el Reial Decret 240/2007, una targeta de residència de familiar de ciutadà de la Unió per a cinc anys, mentre que en el primer cas obtenen una targeta de resident estranger amb un any de vigència.

Aquests ascendents a càrrec de ciutadà espanyol tenen també una segona opció, que consisteix a esperar-se tres anys de forma irregular en el nostre país per acollir-se a la figura de l'arrelament social, regulada a l'article 45.2.b) del Reglament d'estrangeria, amb la possibilitat que ofereix l'article 46.2.c), últim paràgraf, del mateix Reglament que contempla la possibilitat que l'Ajuntament recomani a la Subdelegació de Govern que s'eximeixi l'estranger de la necessitat d'aportar un contracte de treball, sempre que es puguin acreditar mitjans de vida. En aquest cas, s'aportaria la partida de naixement del fill, per acreditar el vincle de parentiu, i un justificant dels seus mitjans de vida.

VALORACIONS I ACCIONS DAVANT D'AQUESTA DISCRIMINACIÓ

De tot l'esmentat fins aquí, és evident que es produeix un greuge comparatiu pel que fa als ascendents de ciutadà espanyol. Aquesta discriminació sorprèn moltíssim quan per sentència del Tribunal Suprem, de 10 de juny de 2004, s'anul·laren diversos preceptes del Reial Decret 178/2003, que era la norma que anteriorment regulava aquesta matèria, perquè en alguns aspectes discriminava els ciutadans espanyols. La sentència diu que la solució aplicable als familiars dels nacionals dels altres estats membres de la Unió Europea i de l'Acord sobre l'EEE ha de ser la mateixa que l'aplicable als familiars dels ciutadans espanyols. És realment sorprenent que el Tribunal Suprem anul·lés determinats articles del Reial Decret que regulava aquesta matèria amb anterioritat a l'entrada en vigor del Reial Decret 240/2007, per discriminar els ciutadans espanyols respecte a la resta de ciutadans de la Unió Europea i dels altres estats part en l'Acord sobre l'EEE i que en derogar-lo i aprovar-ne un de nou s'ignori la postura que té el Tribunal Suprem sobre aquest tema i s'estableixi una nova discriminació envers els ciutadans espanyols.

Aquest greuge comparatiu ja va ser posat de manifest per diferents entitats socials, en el moment que se'ls va demanar aportacions a l'esborrany del Reial Decret 240/2007, així com pel Consell d'Estat en el dictamen 1829/2006 que va fer amb relació al projecte d'aquest

Reial Decret. Aquest dictamen diu textualment:

“Esta diferencia de régimen implica, en la práctica, que a los ciudadanos comunitarios que pretendan que les acompañen, o se reúnan con ellos, sus ascendientes directos a cargo (padres, abuelos) se les aplican las disposiciones del proyecto, y a los españoles que pretenden lo mismo se les aplica el régimen de residencia temporal en virtud de reagrupación familiar del citado reglamento⁶ —el examen de los preceptos que regulan este supuesto de reagrupación, pensado para los extranjeros que residen legalmente en España, revela la exigencia de una serie de requisitos y de trámites procedimentales— lo que puede ir en contradicción con lo previsto en el artículo 3 y siguientes del propio proyecto— que exceden, con mucho, del régimen que resulta, para los ascendientes a cargo de ciudadanos comunitarios, del mismo proyecto.

[...] Esta diferencia de régimen jurídico, de mayor rigor para los ciudadanos españoles (nacionales españoles), implica una situación menos favorable para éstos respecto de los comunitarios y nacionales de otros Estados parte en el Acuerdo sobre el EEE, que carece de justificación.

Por ello, se propone que el contenido del actual apartado cuarto de la nueva disposición adicional vigésima se acomode a lo que, para los ascendientes directos a cargo de ciudadanos comunitarios, establece el artículo 2 del proyecto.”

Totes aquestes consideracions van ser completament ignorades i el document definitiu va mantenir el tracte diferenciat dels ascendents de ciutadà espanyol. Davant la injustícia creada, la entitat Andalucía Acoge ha interposat un recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Suprem i aquesta entitat, juntament amb altres de l'àmbit social, estan preparant una denúncia per presentar davant la Comissió Europea.⁷ D'altra banda, s'han presentat nombroses denúncies al defensor del poble, que, després d'analitzar el tema amb profunditat, ha emès la següent recomanació al Ministeri de Treball i Assumptes Socials:

⁶ Reial Decret 2393/2004, de 30 de desembre, mitjançant el qual s'aprova el Reglament de la Llei Orgànica. 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.

⁷ En el moment de la redacció d'aquest article, aquesta denúncia està en fase d'elaboració.

“Que promueva la modificación del Real Decreto 240/2007 para dejar sin efecto el apartado 2 de la disposición adicional vigésima del citado Real Decreto, disponiendo que la reagrupación familiar de ascendientes directos de ciudadano español, o de su cónyuge, se regirá por lo previsto en el artículo 2 del Real Decreto 240/2007.”

El motiu pel qual ha estat possible dictar una norma tan discriminatòria envers els ciutadans espanyols està en la normativa comunitària i en la mateixa Directiva 2004/38/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 29 d'abril de 2004, relativa al dret dels ciutadans de la Unió Europea i dels membres de les seves famílies a circular i residir lliurement en el territori dels estats membres. Com el seu títol indica, aquesta directiva estableix una sèrie de normes amb relació als ciutadans europeus, i als seus familiars, que fan ús del dret de lliure circulació i residència previst en l'article 18 del Tractat constitutiu de la Comunitat Europea; els espanyols que viuen a Espanya i volen reagrupar els seus ascendents no estan fent ús d'aquest dret de lliure circulació i residència, de manera que no els és aplicable la directiva esmentada i, per tant, l'Estat espanyol té absoluta llibertat a l'hora de regular-ho. Tanmateix, si bé des d'un punt de vista jurídic aquesta norma pot estar d'acord amb la legalitat comunitària, és molt sorprenent que l'Estat espanyol aprofiti aquesta “prerrogativa” per perjudicar els seus propis nacionals. D'aquest despropòsit sembla deduir-se que el Govern espanyol, a l'hora de dictar aquesta norma, no està pensant en els pares dels espanyols d'origen que, segons el nostre règim de *iure sanguinis* d'adquisició de la nacionalitat, probablement ja són espanyols, sinó en els nous espanyols, és a dir, aquells que després de diversos anys de residència legal a Espanya han obtingut la nacionalitat espanyola.

I dic això, perquè la discriminació reiteradament denunciada no només es produeix en l'àmbit legislatiu, sinó que la pràctica administrativa va en la mateixa línia: quan els ciutadans espanyols intenten reagrupar els seus ascendents per la via establerta en la legislació d'estrangeria, són fortament castigats pels consolats d'Espanya en els seus països d'origen. Tal com ja s'ha esmentat, el reagrupament familiar segons el Reglament d'estrangeria té dues fases: una primera, que es tramita en l'Oficina d'Estrangers de cada província, i una segona, que es tramita en el consolat espanyol del país de residència de l'estranger que es reagrupa. Normalment en la primera fase no hi ha problema si es

compleixen els requisits per poder reagrupar; ara bé, en la segona sí, perquè alguns consolats, emparant-se en alguns conceptes jurídics indeterminats, com ara les “raons que justifiquin la necessitat d'autoritzar la seva residència a Espanya”, resolen de forma totalment arbitrària. Durant l'any 2007, s'han donat múltiples casos de resolucions arbitràries. Una resolució que resulta molt il·lustrativa és la d'una senyora equatoriana, de noranta-quatre anys i gairebé cega que vivia amb l'únic nét que quedava a l'Equador. Aquest noi va morir el mes de desembre de l'any 2006, de manera que la seva única filla, que és espanyola i viu a Espanya, la va intentar reagrupar. El consolat de Quito va denegar el visat perquè considerava que no hi havia raons que justifiquessin la seva residència a Espanya. Gràcies a la intervenció del defensor del poble i que el cas va sortir publicat al diari *Avui* i en un reportatge de la televisió de l'Hospitalet de Llobregat, el Consolat d'Espanya a Quito va rectificar i el dia 17 de desembre li va concedir el visat.